

Για να καταξιωθούμε της συγχωρήσεως

/ Πνευματικά Αποσπάσματα

+Μητροπολίτης Μαυροβουνίου και παραθαλασσίας Αμφιλόχιος Ράντοβιτς (1938 - 2020)

Λόγος στον κατανυκτικό Εσπερινό της Συγχωρήσεως του έτους 2015 στον καθολικό της Ιεράς Μονής Τσέτινιε, έδρα της Ιεράς Μητροπόλεως Μαυροβουνίου.

Τὴν παρούσα νηστείαν ἐγκαινιάζομεν μὲ μίαν θαυμασίαν καὶ κατανυκτικὴν ῥοδὴν: «Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν Σου ἀπὸ τοῦ παιδός Σου, ἀπὸ τοῦ δούλου Σου, ὅτι θλίβομαι· τάχυνόν μοι εἰς βοήθειαν... Ἐπίβλεψον τὴν ψυχὴν μου, ἄκουσον αὐτὴν καὶ λύτρωσαί με...»

Ἅλλα αὐτὰ εἶναι λόγοι τοῦ ἀρχαίου Προφήτου, ἐν οἷς τὸ πλεόν καθοριστικὸ στοιχεῖο εἶναι ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ πρῶτο μέρος: «Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν Σου ἀπὸ τοῦ παιδός Σου...» δηλαδή: «Μὴ στρέψῃς τὸ πρόσωπόν Σου μακριὰ ἀπὸ τὸ

τέκνον Σου».

Τὸ Πρόσωπον τοῦ Θεοῦ ἐφανερώθη καὶ ἀπεκαλύφθη, καὶ ἀποκαλύπτεται ἀδιαλείπτως, διὰ πάσης τῆς θείας δημιουργίας. Τὸ Πρόσωπον τοῦ Θεοῦ ἀπεκαλύφθη ἐν πληρότητι ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Αὐτὸς εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος: «εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου». Διὰ ταύτης τῆς εἰκόνας καὶ διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ Προσώπου Του φωτίζεται πᾶσα ἡ κτίσις τοῦ Θεοῦ, καὶ προπάντων φωτίζεται τὸ ἀνθρώπινον ὄν.

Διαποτίζεται τὸ ἀνθρώπινον ὄν ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι καθόλου παράδοξον ὅτι προσευχόμεθα, ὅταν συνοδεύομεν κάποιον ἐκ τοῦ παρόντος

κόσμου εἰς τὴν ἄφθαρτον καὶ αἰώνιον ζωὴν, ἵνα ὁ Κύριος τὸν ἀναπαύσῃ ἐκεῖ, ὅπου λάμπει (ἐπισκοπεῖ) τὸ φῶς τοῦ Προσώπου Του. Δὲν ἔχομεν καμμίαν ἄλλην παρηγορίαν νὰ προσφέρωμεν, οὔτε εἰς ἐκεῖνον ποὺ ἀναχωρεῖ ἐκ τοῦ παρόντος βίου, οὔτε εἰς ἐκείνους ποὺ παραμένουν μετ' αὐτόν, παρὰ μόνον αὐτό: νὰ καταξιωθῇ νὰ φωτισθῇ ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Προσώπου τοῦ Θεοῦ.

Διὰ τοῦτο, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἁγίας καὶ πνευματικῆς περιόδου τῆς Νηστείας, προσευχόμεθα καὶ δι' ἑαυτούς, ἵνα ὁ Κύριος μὴ ἀποστρέψῃ τὸ Πρόσωπόν Του ἀφ' ἡμῶν, ἀλλὰ νὰ μᾶς φωτίσῃ μὲ τὸ φῶς Του, νὰ μᾶς ἐλλάμψῃ δι' αὐτοῦ καὶ νὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ σκότους καὶ νὰ διαποτισθῶμεν ἀπὸ τὸ φῶς Του. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι καὶ τὸ νόημα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ νόημα αὐτῆς τῆς ἁγίας Νηστείας, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσερχόμεθα, ἵνα δι' αὐτῆς καθαρίσωμεν καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα διὰ τῆς μετανοίας καὶ τῶν ἔργων τοῦ θείου φωτός, καὶ ἵνα, οὕτως καθαρθέντες, δυνηθῶμεν νὰ καταξιωθῶμεν νὰ φωτισθῶμεν ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Προσώπου τοῦ Θεοῦ. Ἡ Νηστεία αὕτη ὀνομάζεται νηστεία χάριτος, νηστεία χαρᾶς, διότι αὐτὴ ἀκριβῶς μᾶς χαρίζει τὴν χαρὰν τῆς συναντήσεως μὲ τὸν Κύριον, τῆς συναντήσεως μὲ τὸ φῶς Του.

Κατὰ τὴν διάρκεια αὐτῆς τῆς ἁγίας Νηστείας καλούμεθα πρωτίστως νὰ προσευχώμεθα μὲ τὴν προσευχὴ τοῦ «Πάτερ ἡμῶν»: «Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν». Δὲν εἶναι τυχαῖον ὅτι ὁ ἔσπερινὸς τῆς ἀρχῆς τῆς Νηστείας ὀνομάζεται σὲ ὀρισμένες περιοχὲς τοῦ λαοῦ μας «τῆς συγχωρήσεως». Πρόκειται, λοιπὸν, πρωτίστως γιὰ ἡμέραν συγχωρήσεως, γιὰ ἡμέραν προσευχῆς, ἵνα ὁ Θεὸς μᾶς συγχωρήσῃ τὰ ἁμαρτήματα, τὰ ἐκούσια καὶ τὰ ἀκούσια, τὰ γνωστὰ καὶ τὰ ἄγνωστα· καὶ συγχρόνως γιὰ πρόσκλησιν πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους νὰ συγχωροῦμεν ἀλλήλους, ὥστε νὰ δυνηθῶμεν καὶ ἡμεῖς νὰ παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ μᾶς συγχωρήσῃ.

Ὁ πνευματικὸς πατέρας μας, Ἰουστίνος τοῦ Τσέλιε (Πόποβιτς), ἔλεγε ὅτι στὸν τόπο του συνηθίζεται νὰ λέγεται πῶς, τὸ βράδυ αὐτὸ τῆς συγχωρήσεως, συμφιλιώνεται καὶ τὸ πουλὶ μὲ τὸ πουλὶ στὸ δάσος — πόσω μᾶλλον ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν ἄνθρωπο. Θεμελιώδες γνώρισμα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ χάρισμα τῆς συγχωρήσεως, διότι ἀποτελεῖ κατ' ἐξοχὴν γνώρισμα τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος συγχωρεῖ τὸ πλάσμα Του. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ ὑπάρχῃ κατὰ θεῖον τρόπον ἐπὶ τῆς γῆς, καλεῖται νὰ συγχωρῇ τὸν πλησίον του (καὶ κάθε ἄνθρωπος εἶναι πλησίον μας) καὶ νὰ προσεύχεται, ἵνα συγχωρηθῇ καὶ ὁ ἴδιος διὰ ὅσα ἔπραξε. Ὑπάρχει καὶ ἓνα θαυμάσιο ποίημα τοῦ Νικολάου Βελιμίροβιτς, στὸ ὁποῖο παρακαλεῖ ἀκόμη καὶ τὴν πέτρα νὰ τὸν συγχωρήσῃ· διότι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἁμαρτάνομεν ὄχι μόνον ὁ εἷς ἐναντίον τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ καὶ ἐναντίον τῆς πέτρας, τοῦ ὕδατος καὶ παντὸς κτίσματος· ἁμαρτάνομεν διὰ τὴν ἀκάθαρτον καὶ ἀνόσιον σχέσιν μας πρὸς τὴν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ ἐπίσκοπος Νικόλαος παρακαλεῖ καὶ τὴν κτίσιν καὶ πάντα τὰ κτίσματα νὰ τὸν συγχωρήσουν — νὰ συγχωρήσουν τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν διὰ τὰ ἁμαρτήματα ποὺ διέπραξε, καὶ προπάντων νὰ συγχωρήσῃ ὁ πλησίον.

Ὅμως, γιὰ νὰ καταξιωθοῦμε τῆς συγχωρήσεως, δὲν ὑπάρχει ἄλλος δρόμος παρὰ μόνον ἡ μετάνοια· δηλαδή ἡ μεταβολὴ τοῦ νοός, τοῦ τρόπου ζωῆς μας. Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ἡ Νηστεία: πρόσκλησις εἰς ἀλλαγὴν τοῦ τρόπου τοῦ βίου. Νὰ προσευχώμεθα πρὸς τὸν Κύριον, ἵνα δημιουργήσῃ ἐν ἡμῖν καρδίαν καθάραν καὶ ἀνανεώσῃ πνεῦμα εὐθὲς ἐν τοῖς ἐγκάτοις ἡμῶν, καθὼς ἐβόα ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις ὁ Ἅγιος Προφήτης. Προετοιμαζόμενοι νὰ εἰσέλθωμεν εἰς αὐτὴν τὴν ἁγίαν Νηστείαν, πρὸ πάντων καὶ ὑπὲρ πάντα, ἄς παρακαλέσωμεν τὸν Κύριον νὰ μᾶς συγχωρήσῃ τὰ ἁμαρτήματα ἡμῶν, τὰ ἐκούσια καὶ τὰ ἀκούσια. Κατὰ τὴν διάρκεια ταύτης τῆς Νηστείας, διὰ τῆς μετανοίας καὶ τῆς ἐξομολογήσεως, ἄς καθαρίσωμεν τὴν ψυχὴν μας, καὶ συγχρόνως ἄς τηρῶμεν τὴν σωματικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν νηστείαν. Δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τὰ λιπαρὰ τρόφιμα, ἀλλὰ εἶναι ἐξαιρετικῶς σημαντικὴ καὶ οὐσιώδης ἡ ἐσωτερικὴ ἐγκράτεια τῆς καρδίας, τοῦ νοός καὶ τῆς

ψυχῆς ἀπὸ καθετί ποὺ ἀποξενώνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ὑγιῆ καὶ βαθεῖα φύσιν του, τὴν ὑπὸ Θεοῦ δεδομένην, ποὺ τὸν ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸ Πρόσωπον τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν καθιστᾷ ἀνίκανον νὰ θεωρῆ τὸ Πρόσωπόν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ δέχεται τὸ φῶς τοῦ Προσώπου τοῦ.

Εἶη εὐλογημένη αὕτη ἡ ἁγία Νηστεία, καὶ εἶθε νὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ καθαρθῶμεν ἀληθῶς ψυχῆ τε καὶ σώματι, καὶ διὰ τῆς μετανοίας νὰ ἐτοιμασθῶμεν νὰ μεταλάβωμεν τοῦ Τιμίου Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Κυρίου, νὰ συναντήσωμεν τὸν ἀναστάντα Κύριον Χριστόν καὶ νὰ δοξάσωμεν ἐν ὄλῳ τῷ εἶναι ἡμῶν τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἀνάστασιν· ἵνα μᾶς ἐλλάμψη τὸ φῶς τοῦ Προσώπου τοῦ Θεοῦ, τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, τὸ φῶς ἐκεῖνο ὃ ἐλάμψεν ἐν τῷ ὄρει Θαβὼρ κατὰ τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Μεταμόρφωσιν, ἐκεῖνο τὸ φῶς ὃ κατελάμπρυνεν καὶ τὸν Προφήτην Μωϋσῆν, ὥστε τότε ὁ Θεὸς νὰ δυνηθῆ νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ πάντα τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προστάγματα, κατὰ τὰ ὁποῖα ὀφείλει νὰ ζῆ τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Ἄς συγχωρῶμεν, λοιπὸν, καὶ ἄς ἀφίνωμεν ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ ἄς προσευχώμεθα ἵνα ὁ Κύριος μᾶς συγχωρήσῃ, ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ θεωρήσωμεν τὸ Πρόσωπόν Του καὶ νὰ χαρῆ ἡ ψυχὴ ἡμῶν μὲ χαρὰν ἀδιάφθορον, τὴν ὁποῖαν μόνον ὁ Θεὸς χαρίζει εἰς ἐκείνους ποὺ τὸν ἀγαπῶσιν. Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα, συγχωρήσατέ με καὶ ἐμέ τὸν ἁμαρτωλὸν διὰ ὅσα ἥμαρτον ἔργω, λόγῳ ἢ διανοίᾳ καὶ διὰ πάντων τῶν αἰσθήσεών μου.

Ὁ Θεὸς εἶθε νὰ συγχωρήσῃ καὶ νὰ ἐλεήσῃ πάντας ἡμᾶς, διὰ τῶν πρεσβειῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ, τοῦ κηρύκος τῆς μετανοίας, καὶ τοῦ Ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Πέτρου τοῦ Τσέτινιε, τοῦ ὁποῖου τὰ ἱερὰ λείψανα ἀσπαζόμεθα, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ἀμήν.

Μετάφραση: π. Νικόλαος Γκάτσεβιτς, κληρικός της Ιεράς Αρχιεπισκοπῆς Αθηνῶν